

Simona Ruparčič / foto: arhiv Mattea K. Panter

DOBREGA SLOVENSKEGA OBLIKOVANJA VSE VEČ, PODJETIJ, KI BI GA REALIZIRALI ZELO MALO

Mattea K. Panter je poklicno samostojna arhitektka, tudi pooblaščen arhitektka z licenco A, sicer pa izjemno prijeten človek. Poklicni kolegi jo dobro poznajo, zato bo intervju posebej zanimiv predvsem nam, laikom, saj nas arhitektura obdaja malodane povsod in zavedno ali nezavedno občutno vpliva na naše počutje.

Portret / foto: Kurt Schwabl

KP: Delate več različnih stvari s svojega področja: projektirate, pišete, ... Kaj še?

M. K. P.: Večino svojega delovnega časa posvečam projektom arhitekture in notranje opreme; to pa ni le projektiranje, ampak tudi sprotno spremljanje strokovne literature, kontemplacija, koordinacije z naročniki, projektanti, ki delajo na projektu, izvajalci, prodajalci, ... Pogosto se projektantsko delo razširi na oblikovanje določenega izdelka notranje opreme, ko se izkaže, da je potrebno kakšen element unikatno in inovativno oblikovati. Tudi pri procesu oblikovanja sta "problem" in ideja šele začetek, potem pa je

potrebno sodelovanje z ljudmi, da se izdelek lahko realizira. S pisanjem strokovnih člankov se ukvarjam vse od študentovskih let, ko sem pisala o arhitekturni dediščini, kasneje sem se pridružila urednikom revije Hiše in katalogu Meseca oblikovanja, saj se mi aktualno pisanje zdi pomembna in angažirana dejavnost.

KP: Smo Slovenci dojemljivi za lep dizajn ali vztrajamo pri "običajnem", karkoli že to je? Imate arhitekti in oblikovalci torej veliko dela?

M. K. P.: Na takšno vprašanje lahko dam splošen odgovor - žal ne, Slovenci večinoma nismo dojemljivi za lepo. Verjetno so vzroki socialno-družbene narave, saj pri nas ni bilo nikoli umetniškega centra, poudarka na umetnostni vzgoji v šolah ni, dolgo je bilo obdobje uniformiranosti in totalitarizma, ko se je izgubil izobraženi meščanski sloj, ... S časom se te omejitve rahljajo, zdaj že imamo večjo izbiro dobrega oblikovanja in večjo željo po lepem, kar pa še ni prevladalo nad "običajnim".

Zelo pomembno je še nekaj - v Sloveniji je dobrih oblikovalcev vedno več, a podjetij, ki bi znala to kvaliteto izkoristiti, je zelo malo. Dokler bo tako, bodo trgovine z lepim (tujim) oblikovanjem le iluzija o dobrem okusu Slovencev; šele lastno zavedanje o pomembnosti dobrega in predvsem domačega oblikovanja bo to spremenilo.

KP: Kako pogosto se dogaja, da izvedba odstopa od načrta (projekta)? Vas to jezi? Greste pogledat vse svoje projekte v naravi?

M. K. P.: Vzrokov, da izvedba odstopa od projekta, je lahko več, pogostnost je odvisna od dorečenosti detajlov, kvalitete izvajalcev, vztrajnosti na gradbišču, sposobnosti hitrih odločitev-rešitev, ... Na vse arhitekt ne more vplivati. Odstopanja lahko res jezijo, zato je dobro imeti potek del pod nadzorom, da lahko veš, da si v čim večji meri poskušal doseči izpeljavo izvedbenega projekta. Moj način dela je tak, da pogojujem naročilo izvedbenega projekta skupaj z nadzorom, to je izpeljavo 2D-risbe v 3D-objekt, v nasprotnem primeru bi tvegala močna odstopanja od projekta.

KP: Kako je pojem "lepo" pri pohištvu in drugi opremitvi prostorov definiran oz. kolikšni meri je subjektiven? Se da prepoznavati "lepo" (občutek za lepo) priučiti?

M. K. P.: Mislim, da pojem "lepo" predstavlja vse lepo, zato bi se izognila ozkim definicijam za posamezne panoge. Lepoto se lahko prepozna tako v dobri sliki ali skulpturi kot v dobro oblikovanem predmetu, stavbi, trgu ali pa sistemu mesta itd. Občutek za lepo je kot občutek za petje. Moraš se roditi z njim, a brez vaje se ne razvija. Če ima nekdo naraven dar za lepo, se bo v lepem okolju ali primerni šoli ta dar še bolj razvil in oplemenitil. Kdor ga nima po naravi, lahko neke principe, metode in pravila usvoji, a mislim, da takšno znanje lahko človeka tudi izda.

KP: Še vedno veliko ljudi misli, da si ne more privoščiti individualnega načrta (arhitekta) ali lepo oblikovanega kosa

opreme (oblikovalca). To drži ali nas boste razveselili z nasprotnim?

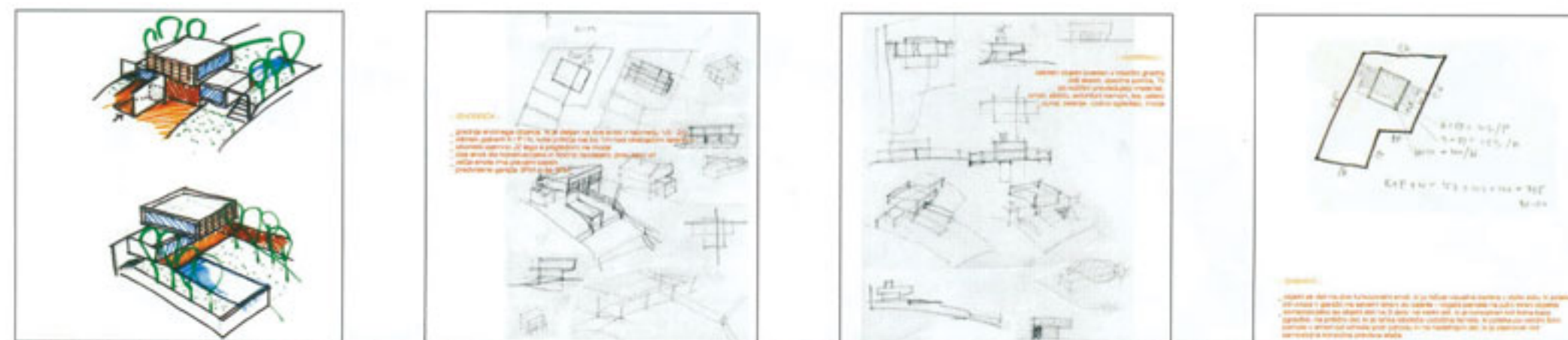
M. K. P.: V Sloveniji je kultura odnosov do projektantov arhitekture na nivoju manj razvitih dežel. V primerjavi z zahodnimi državami imamo ogromno samograditeljev, slabo zakonodajo in nesamozavestne naročnike. Malo ljudi je pripravljeno plačati izvedbeni projekt, zadovoljijo se s projektom za pridobitev gradbenega dovoljenja, ki ne vsebuje detajlov in je pogosto tipski, neambiciozen. Ujamejo se v zanko, saj mislijo, da je arhitekt drag, na koncu pa tehnično in s tem povezano oblikovno

nekvalitetna stavba stane še mnogo več. Žal mi je za pokrajino, ki je še dolgo ne bomo mogli sanirati.

KP: Še kaj o vašem študiju v Italiji, mogoče malo primerjave z našim? Ali pa o italijanskem dizajnu, ki na veliko (ali celo večini) področjih velja za najboljšega na svetu. Od kod izvira ta njihov talent? Je pogojen tudi s sproščenim temperamentom?

M. K. P.: Študij v Italiji me je zanimal že v srednji oblikovni šoli, ko sem spoznala, da je tam veliko dobrega oblikovanja, izjemne

arhitekture, prijetnih mest in čudovite pokrajine, ki se v slikarstvu imenuje "paesaggio classico". Najpomembnejše se mi zdi dvoletno bivanje v res lepi okolici, v središču Firenc, ki so mesto umetnosti. Tam so že leta 1500 skrbeli, se zavedali in finančno podpirali vsa področja umetnosti, oblačenja, obrti, obnašanja, ... Firence so vzorčni primer - Italija je nasploh dežela dolge umetniške tradicije in mislim, da od tu izvira njihov talent; okolje, kjer je "lepo" za vsakim drugim vogalom, kjer "lepo" cenijo in privzgaajo, je odlično za razvoj dobrega oblikovanja.

Vila Belvedere, Portorož, idejni projekt, 2007

T-2, razstavní prostor, Celje, 2006 in 2007

Norrebropark, Kopenhagen Danska, natečaj, 2004, projektantska skupina: Romana Kačič, Mattias Liden, Lenka Kavčič, Mattea K. Panter